

STHLM

Så här vill arkitekterna bygga Stockholm

Publicerad 2014-01-02

Hornstorn ett smäckert torn där Västerbron möter innerstaden vid Hornstull. Färgerna speglar de färger som används i Stockholms byggnader – men de är mer koncentrerade. Foto: Foto: Belatchew Arkitekter

Lite mer färg, lite fler torn eller varför inte ett favorithus för alla grannar – spegelhuset. DN bad arkitektkontoren att visa hur Stockholm skulle se ut om de fick bestämma – och när staden överger principen att nästan enbart bygga vitt och fyrkantigt med glasbalkonger mot vattnet.

Det pågår en ständig debatt om höga hus i Stockholm – ska byggnader tillåtas vara högre än 20–25 våningar och i så fall var ska de tillåtas? Debatten brukar locka många deltagare. I själva verket är höjden på ett nybyggt hus sannolikt inte alls en lika viktig fråga som om huset är av god kvalitet och innebär ett positivt inslag i stadsbilden.

Senare i vinter ska kommunfullmäktige anta en arkitekturstrategi – den första i stadens över 700-åriga historia. Arkitektur Stockholm, som den heter, består av en rad utsagor och riktlinjer. Mycket är rena självklarheter som att vattnet är viktigt för stadsbilden, att de offentliga rummen ska vara lockande och att staden ska byggas för alla. Men här finns också till exempel detta klagörande: ”Arkitekturen i Stockholm ska utformas så att kvalitets- och skönhetsaspekter inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden.”

Det här är något som efterlysts av många i åtskilliga år. Arkitektkåren har inte gråtit av lycka över alla de hus i Hammarby sjöstads tidiga etapper som vänder balkongerna mot samma vatten och ser nästan exakt lika stora och lika vita ut. Och det kanske inte är alldeles säkert att den ”promenadstad” som enligt Stockholms översiktsplan ska kavlas ut utanför tullarna blir fulländad enbart för att intentionen är slutna stadskvarter med livgivande lokaler i bottenvåningarna.

Arkitektur Stockholm föreslår bland annat fler arkitekttävlingar och flera ”wild cards” för att få in unga arkitekter med oprövade idéer i stadsbygget. Arkitekturstrategin borde också betyda att de som styr Stockholm vågar vara lite djärva med att tillåta hus som sticker ut – inte bara för att de är höga.

I Stockholm byggdes en rad märkesbyggnader i den första delen av förra seklet – till exempel Stadshuset, Stadsbiblioteket, Rådhuset, Dramaten och Konserthuset. De senaste decennierna har det inte byggts särskilt många djärva byggnader och få av alla de hus som uppförts kommer att bli ens en fotnot i arkitekturhistorien.

– Stockholm är inte känt för att satsa på ny arkitektur, staden är väl mer känd för att bygga lite försiktigt, säger Rahel Belatchew Lerdell, som driver Belatchew Arkitekter.

DN Stockholm har låtit några arkitektkontor presentera hus som de gärna skulle vilja se byggda, men ännu inte fått gehör för. Här finns både hus som bokstavligt talat kommer att synas vida omkring och hus som mer bidrar till att låta den som passerar dem på nära håll höja ögonbrynen.

Ett av husen sticker egentligen inte alls ut – utan snarare in. Spegelhuset låter i stället grannhusen synas i spegelfasaden – möjligen för att grannarna inte ska överklaga att de får utsikten förstörd när de får se sig själva.

– Just det kan ses som en blinkning. Men huset är inte så stort. Det borde gå att passa in på många platser i staden och vi har förhoppningar om att det ska byggas, säger Emma Jonsteg, vd för Utopia Arkitekter.

Sedan återstår förstås att se om arkitekturstrategin är starkare än byggbolagens krav på lönsamhet och bostadsminister Stefan Attefalls krav på att det ska gå enklare och snabbare att bygga bostäder – bland annat genom att förbjuda kommunala särkrav.

Och om sanningen ska fram är det inte alldeles säkert att arkitekturstrategin kommer att klubbas igenom i kommunfullmäktige i vinter. Det har arbetats i flera år med den och att det tagit lång tid beror bland annat på att frågan om höga hus är oerhört infekterad i Stadshuset.

Men om Stockholm ska fortsätta att växa snabbt och den täta stadsmiljön fortsätter att vara det mest klimatsmarta sättet att kapa nya bostadsområden lär det byggas högre i de centrala delarna av Stockholm i framtiden än vad det gjorts hittills.

”Stockholm måste ha en strategi för höga byggnader, annars riskerar utvecklingen att bromsas eller stadsmiljön att byggas sönder” skrev Alessandro Ripellino, chefsarkitekt och delägare i Rosenbergs arkitekter i en debattartikel i höstas. Han är en av många som väntar på att Arkitektur Stockholm ska antas av politikerna i kommunfullmäktige.

Anders Sundström